

УДК 657.6(477)

ЗНАЧЕННЯ АУДИТОРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ДЛЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ

Риженко В. В.

студентка 2 курсу спеціальності 071 Облік та оподаткування
Вінницький технічний фаховий коледж, м. Вінниця, Україна

Фабіянська В. Ю.

кандидат економічних наук, доцент, завідувач навчально-методичної лабораторії
Вінницький технічний фаховий коледж, м. Вінниця, Україна

Як член ООН, Україна приєдналася до виконання зазначеного документу та для створення відповідних умов з реалізації цілей сталого розвитку в нашій державі реалізує Стратегію сталого розвитку «Україна – 2020». Уже напрацьовано проект Стратегії сталого розвитку України до 2030 року. Цілі сталого розвитку для України до 2030 року визначено Указом Президента України [2].

На Саміті ООН зі сталого розвитку в вересні 2015 року було ухвалено підсумковий документ «Перетворення нашого світу: порядок денний у сфері сталого розвитку до 2030 року», у якому закріплено 17 Цілей сталого розвитку (рис. 1). Таким чином, задано головні вектори, напрями розвитку та прогресу світової спільноти, людства загалом на період до 2030 року.

Досягнення їх має бути орієнтовано на економічне зростання, збереження навколишнього середовища та вирішення екологічних питань, ощадливе використання природних ресурсів, дотримання законності діяльності суб'єктів господарювання, упровадження інновацій та розвитку нових прогресивних, екологічно безпечних технологій, протидію усім формам корупції, сприяння ефективному інвестуванню, створення нових робочих місць і подолання бідності, забезпечення гендерної рівності [1].

Професія бухгалтера та аудитора може впливати на досягнення 8 цілей сталого розвитку з 17 (4, 5, 8, 9, 11, 12, 13, 17).

Основними професійними інструментами в цьому контексті стають:

– підвищення фінансової грамотності шляхом зростання якості освіти самих бухгалтерів та аудиторів, набуття нових компетентностей для реалізації цілей сталого розвитку, формування доступних для розуміння широким колом користувачів звітів і надання відповідних роз'яснень;

– зростання ролі науки у сфері обліку й аудиту сталого розвитку, що дасть змогу розробити необхідний методичний інструментарій та інституційно-організаційні засади діяльності практиків та оновленої трансформації професії загалом;

Рисунок 1. Глобальні цілі сталого розвитку
Джерело: [1]

– інформаційне забезпечення управлінського персоналу для розроблення бізнес-стратегій, спрямованих на мінімізацію ризиків як у поточній діяльності, так і при прийнятті стратегічних рішень; – урахування соціальних та екологічних аспектів бізнесу при формуванні стратегій розвитку та ухваленні планів їх реалізації;

– створення надійної системи збирання інформації, моніторингу та звітування (внутрішнього та зовнішнього) про досягнення ЦСР;

– аналітичне оцінювання економності та ефективності використання різних видів ресурсів (зокрема природних).

Відповідно до цього формується низка основних актуальних об'єктів аудиторських завдань, особливості діяльності аудиторів в умовах сталого розвитку України [1], що відображено у табл. 1.

Таблиця 1

Основні об'єкти аудиторських завдань та особливості діяльності аудиторів в умовах сталого розвитку України

Основні об'єкти аудиторських завдань та особливості діяльності аудиторів в умовах сталого розвитку України	
1	Підприємства, що становлять суспільний інтерес підлягають обов'язковому аудиту згідно із законодавством
2	Фінансова звітність у форматі XBRL (в основу якого покладено таксономію за МСФЗ), яку з 1 січня 2020 року в електронному форматі мають подавати підприємства, що складають свої звіти за МСФЗ і в обов'язковому порядку оприлюднюють, а отже, і мають робити її аудит.
3	Інтегрована корпоративна звітність
4	Блокчейн-напрямок в аудиті – запровадження обігу криптовалюти спонукає аудиторські фірми, передусім компанії Великої четвірки, запроваджувати різноманітні блокчейн-сервіси, розробляти нові методики, блокчейн-платформи та спеціальні інструменти аудиту.
5	Виявлення корупції. Виявлення корпоративного шахрайства, втрати від якого, за оцінками експертів, сягають 5 – 15 % валового доходу.
6	Digital-інновації в аудиті: крім безпосереднього застосування в професійній діяльності інформаційних систем і спеціальних програмних продуктів, загальної діджиталізації процедур аудиту, запровадження дистанційних та онлайн-сервісів, суб'єкти аудиторської діяльності можуть надавати відповідні послуги клієнтам з діджиталізації їхніх бізнес-процесів (наприклад, аналіз потреб підприємства в розрізі окремих процесів, розроблення діджитал-технологій та її впровадження; оцінювання отриманого ефекту).
7	Надання аудиторами послуг з антикризового консалтингу.
8	Активно обговорюється питання цифрових податків.

Джерело: сформовано автором на основі [1]

На рис. 1.2 відображені основні показники ринку аудиторських послуг та конкуренції в сфері аудиторської діяльності.

У період з 01 січня 2023 року по 30 червня 2023 року САД надано аудиторських та неаудиторських послуг на суму 4,52 млрд грн, що представлено на рис. 1. У структурі загальної вартості послуг, наданих САД:

– 38% або 1 740 млн грн становили послуги, що надавались ПСІ;

– 23% або 1 037 млн грн становили послуги, що надавались малим або мікропідприємствам;

– 20% або 892 млн грн становили послуги, що надавались середнім підприємствам;

– 19% або 854 млн грн становили послуги, надані іншим утворенням.

Проаналізовані вище показники вартості послуг включають в себе різні види послуг, таких як:

1) аудиторські послуги:

– обов'язковий аудит фінансової звітності та консолідованої фінансової звітності (далі – фінансової звітності);

- огляд історичної фінансової звітності та проміжної фінансової інформації;
 - завдання з надання впевненості, що не є аудитом чи оглядом історичної фінансової інформації;
 - супутні послуги.
- 2) неаудиторські послуги: бухгалтерські послуги; податкові послуги; юридичні послуги; інші.

Ключові показники ринку аудиторських послуг та конкуренції відображені на рис. 2.

Рис 2. Ключові показники ринку аудиторських послуг та конкуренції
Джерело: [3]

Обсяг аудиторського ринку за категорією підприємств, яким було надано послуги відображені на рис. 3.

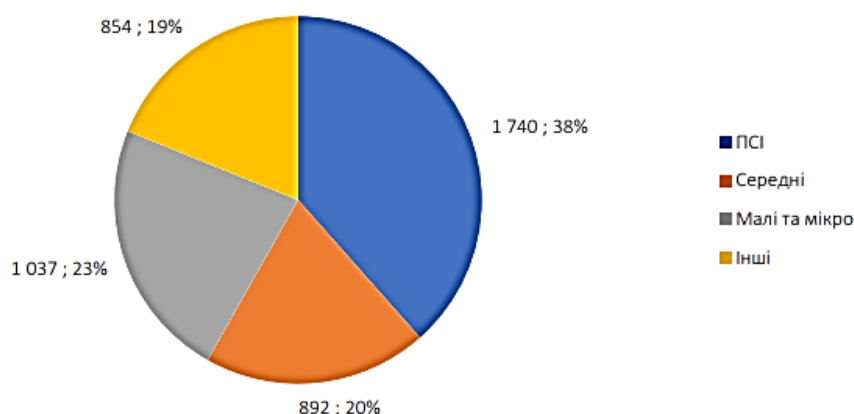

Рисунок 3. Обсяг аудиторського ринку за категорією підприємств, яким було надано послуги, млн грн
Джерело: [4]

Аудитори України, будучи обов'язково членами АПУ (аудиторська палата України), одночасно за власним бажанням можуть бути членами однієї або декількох професійних організацій.

1. Всеукраїнська професійна громадська організація «Спілка аудиторів України»;
2. Громадська організація «Федерація професійних бухгалтерів і аудиторів України»;

3. Громадська організація «Професійна організація аудиторів, бухгалтерів та викладачів ОКД».

Публічна діяльність АПУ та всіх професійних організацій аудиторів та бухгалтерів важлива для суспільних інтересів у соціально-економічній сфері в країні та за кордоном. Представлення спільних думок аудиторської спільноти, зокрема у сфері формування та застосування законодавства, дозволить налагодити якісне правове регулювання та сприятиме підвищенню надійності фінансової звітності та захисту професійних інтересів аудиторів [4].

Вважаємо за необхідне проаналізувати основні виклики, з якими стикається АПУ у нарощуванні потенціалу та професійного розвитку.

Соціально-економічний розвиток, а також зміни геополітичної ситуації та правового середовища, призводять до появи нових продуктів і бізнес-моделей. Розвиток технологій, корпоратизація та цифровізація, залучення інвестицій вимагають від аудиторів адаптуватися до нових умов і вимог, застосовувати інноваційні підходи при проведенні аудитів та управлінні аудиторською діяльністю, запроваджувати нові практики та послуги. Забезпечення аудиторськими компаніями послуг найвищої якості, що підвищує довіру суспільства до професії, може стати одним з факторів розвитку сталої економіки України [4].

1. Формування стратегії розвитку Аудиторської палати України до 2028 року відбувається у час, коли починаючи з 24 лютого 2022 року в Україні відбувається військова агресія російської федерації та по всій території країни введено воєнний стан. Зазначені фактори мають значний вплив на розвиток економіки країни та окремих галузей, зокрема й на аудит:

- 1) на законодавчому рівні було дозволено не подавати перевірену аудиторами фінансову звітність до закінчення бойових дій. Відбулось зниження попиту на аудиторські послуги;
- 2) фінансові показники клієнтів погіршилися, і, як наслідок, це вплинуло на фінансові показники більшості малих та середніх аудиторських фірм;
- 3) відтік професійних кадрів, частина з яких була змушена покинути країну, частина - мобілізована до армії.

2. З січня 2023 року набули чинності зміни до Закону «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність», які кардинально впливають на процеси адміністрування аудиторської діяльності в Україні, а саме:

- 1) ведення Реєстру аудиторів та суб'єктів аудиторської діяльності передано від АПУ до ОСНАД;
- 2) запроваджено електронні кабінети аудиторів та аудиторських фірм, які працюють лише з кваліфікованими електронними підписами;
- 3) перерозподілено деякі делеговані функції, які раніше виконувала АПУ;
- 4) змінено процедуру атестації та положення про безперервне професійне навчання аудиторів;
- 5) змінено порядок звітування аудиторських фірм про надані послуги перед ОСНАД.

Реалізація реформи аудиторської діяльності в Україні сприятиме позитивному інвестиційному клімату в Україні, зокрема забезпечить підвищення рівня довіри з боку інвесторів до фінансової звітності вітчизняних підприємств; зростання рівня довіри до діяльності національних аудиторів; унеможливить надання неякісних аудиторських послуг, а також приведе до прозорості та достовірності фінансової звітності емітентів цінних паперів, банків, страхових компаній, інших публічних компаній, зокрема державних підприємств.

Список використаних джерел

1. Аудит в умовах сталого розвитку: колективна монографія я/за заг. ред. проф. О. А. Петрик. Київ: КНЕУ, 2021. 231 с. URL: <https://surl.gd/iplbon> (дата звернення 22.11.2025).
2. Аудит: суть та значення, розвиток, мета та завдання, види, предмет, об'єкти. URL: <https://surli.cc/nenmsp> (дата звернення 22.11.2025).
3. Звіт про стан аудиторської діяльності в Україні. 01 січня 2022 року – 30 червня 2023 року. URL: <https://surl.li/vzgtqam> (дата звернення 22.11.2025).

4. Стратегія розвитку аудиторської палати України до 2028 року. URL: <https://surl.li/vzgtqa> (дата звернення 22.11.2025).

УДК [332.143:005.334]:351

РОЛЬ КЛЮЧОВИХ СТЕЙКГОЛДЕРІВ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ МІСТА В УМОВАХ ВОЄННИХ ТА ПОСТВОЄННИХ ВИКЛИКІВ

Романовська Ю. А.

доктор економічних наук, доцент,

Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного, м. Запоріжжя, Україна.

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-1099-0787>

У сучасних умовах війни та поствоєнного відновлення питання забезпечення соціально-економічної безпеки міста набуває особливої значущості. Населені пункти, особливо міста обласного значення, стикаються з безпрецедентними викликами – масштабними руйнуваннями інфраструктури, вимушеною міграцією та значним припливом внутрішньо переміщених осіб, економічними втратами та зростанням вразливості населення. За таких умов ефективне управління соціально-економічною безпекою неможливе без активного залучення широкого кола стейкхолдерів, здатних впливати на ключові процеси, підтримувати критичні функції та брати участь у формуванні стратегій стійкого розвитку міста.

Роль стейкхолдерів у забезпеченні соціально-економічної безпеки міста істотно зростає в період воєнних загроз і під час відбудови. Взаємодія влади, бізнесу, громадського сектору, наукових інституцій та міжнародних партнерів є ключовою умовою стабільності та стійкості міста. Попри високу важливість цієї взаємодії, вона часто не має чітко визначених моделей, організаційних форм чи механізмів координації. Виявлення реальних, а не декларованих інтересів стейкхолдерів, визначення їхнього потенційного впливу – як позитивного, так і негативного – становить складне, але критично важливе завдання для формування ефективної системи соціально-економічної безпеки у змінних умовах воєнного та поствоєнного середовища [1, с. 95].

У період воєнного стану питання соціально-економічної безпеки міста виходить за межі традиційного управлінського підходу. Воно перетворюється на комплексний процес, у якому вирішальну роль відіграють стейкхолдери – різноманітні групи, інституції та спільноти, здатні впливати на міські процеси, мобілізувати ресурси та формувати стратегії реагування на кризові виклики. Саме в умовах нестабільності та турбулентних соціально-економічних змін стає очевидним, що жодна міська влада не може підтримати соціально-економічну безпеку власними силами: успіх залежить від ефективної взаємодії з місцевим бізнесом, громадянським суспільством, освітніми установами, міжнародними партнерами та самими мешканцями.

До війни співпраця зі стейкхолдерами, як правило, мала більш прогнозований, мирний характер. Головний акцент робився на розвитку економічного потенціалу, формуванні інвестиційної привабливості, удосконаленні міських послуг та створенні комфортного середовища. Стейкхолдери були партнерами стратегічного розвитку: бізнес прагнув нових ринків і умов для зростання, громадські організації виступали ініціаторами соціальних проєктів, а університети – майданчиком для інновацій. Їхні інтереси здебільшого збігалися із загальною метою покращення якості життя населення. Стейкхолдерна взаємодія розвивалася в умовах відносної стабільності, а міська влада виконувала роль координатора, який сприяє створенню сприятливих умов для реалізації спільних ініціатив.